ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

м. Київ майдан Незалежності, 2
Адреса для листування: Атомпрофспілка м. Київ, 01001, А/С №297, Тел./факс (044) 205-74-17
E-Mail:epk@union.kiev.ua, Web:http://www.atomprofspilka.info, Код ЄДРПОУ 14296151

10.10.2026 № 01-17-364

Голові Верховної Ради України
Стефанчуку Р.О.
Головам депутатських фракцій
Народним депутатам України 9-го скликання
Копія:
Генеральному Секретарю ГС
IndustriALL Атлє Хойе
Генеральному Секретарю
IndustriALL-Європа
Юдит Кіртон-Дарлінг

Про загрози ухвалення законопроєкту № 10147 « Про безпеку та здоров'я працівників на роботі»

Шановний Руслан Олексійович!
Шановні керівники депутатських фракцій!
Шановні народні депутати України!

14 українських галузевих профспілкових організацій, які входять до міжнародних профспілкових об'єднань ГС IndustriALL, Європейського об'єднання IndustriALL та представляють тисячі працівників промислових галузей України звертаються до Вас з вимогою не ухвалювати Закон № 10147« Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» в другому читанні (далі – «законопроєкт №10147»), не голосувати за включення в порядок денний цього питання, оскільки цей законопроєкт несе непоправні загрози працівникам України, небезпеку соціальної напруги та подальшого неминучого соціального вибуху в суспільстві, чого не можна допустити під час повномасштабної війни.

Урядовий проєкт закону «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» №10147, визначений Кабінетом Міністрів України як євроінтеграційний, був прийнятий Верховною Радою України у першому читанні 21.08.2024 року без врахування багатьох пропозицій профспілок, які б не дозволили погіршити досягнутий рівень безпеки та охорони праці працівників на роботі**.**

До законопроєкту №10147 після його прийняття в першому читанні народними депутатами було подано 1011 поправок, здебільшого підготовлених профспілками, що теж були проігноровані при доопрацюванні проєкту до другого читання.

У пояснювальній записці розробників до законопроєкту №10147 зазначено, що проєкт розроблений з метою імплементації положень Директиви Ради 89/391/ЄЕС від 12.06.1989 про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі.

Проте, сама ця Директива не визнає допустимим будь-яке зниження рівнів безпеки працівників, що вже досягнуті в окремих державах-членах. Директива зобов'язує заохочувати до покращення умов в цій сфері та до гармонізації умов зі збереженням вже досягнутих покращень, а не навпаки.

Частина викликів, пов'язаних з прийняттям законопроєкту.

Законопроєктом №10147 ігнорується той факт, що 30% працівників в Україні за різними видами економічної діяльності зайняті на роботах зі шкідливими умовами праці. Значна частина з цих працівників працює в умовах перевищення гігієнічних нормативів за шкідливими виробничими факторами. **Але законопроєкт не передбачає обов'язковості встановлення гарантій, пільг та компенсацій для вказаних працівників.**

У проекті пропонується виключити із КЗпП низку статей, що стосуються особливостей праці неповнолітніх працівників, вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, осіб з інвалідністю.

Головне юридичне управління апарату Верховної Ради України звертає увагу, що до проєкту увійшли лише окремі положення, що передбачають гарантії зазначеним категоріям працівників. Відсутні положення щодо заборони залучення вагітних жінок і жінок, які мають дітей до трьох років, до роботи в нічний час, обмеження роботи жінок в нічний час, переведення вагітних жінок і жінок, які мають дітей до трьох років, на легшу роботу відповідно до медичного висновку із збереженням середньої заробітної плати, заборони залучення працівників, які не досягли 18-річного віку, до роботи у вихідні дні.

Також передбачається вилучення з КЗпП статей 163 і 168, але при цьому **відсутній обов'язок роботодавця на роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або здійснюваних у несприятливих температурних умовах, видавати працівникам безплатно** за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також надавати працівникам, які працюють в холодну пору року на відкритому повітрі або в закритих неопалюваних приміщеннях, вантажникам та деяким іншим категоріям працівників у випадках, передбачених законодавством, спеціальні перерви для обігрівання і відпочинку, які включаються у робочий час, в обладнаних роботодавцем приміщеннях.

У зауваженнях Головного юридичного управління апарату Верховної Ради України зазначено, **що таке законодавче «удосконалення» призведе до зниження рівня та обсягу гарантій працівників, що не відповідає вимогам частини третьої статті 22 Конституції України.**

Українські профспілки вважають, що законопроєкт №10147 обов'язково має бути складовою нового Трудового кодексу України, який зараз опрацьовується сторонами соціального діалогу за участі експертів МОП.

Враховуючи невизначеність предмету, форм та методів здійснення громадського контролю, прав та повноважень суб'єктів, які повинні його здійснювати, виглядає реальним колапс цієї діяльності після прийняття законопроєкту.

Це є наслідком не врахування статті 11 Директиви Ради 89/391/ЄЕС від 12.06.1989, якою зокрема передбачено, що роботодавці повинні забезпечувати представникам працівників, на яких покладено спеціальні обов'язки із забезпечення безпеки та охорони здоров'я працівників, достатньо вільного часу без втрати оплати праці та забезпечувати їх необхідними засобами для того, щоб дати можливість таким представникам реалізовувати їхні права та обов'язки, вони не повинні бути у несприятливому становищі через їхні відповідні дії.

На нормах діючого нині закону України «Про охорону праці», що скасовується законопроєктом №10147, базується велика кількість підзаконних

нормативно-правових актів, дія яких буде заблокована у разі прийняття цього законопроєкту. Визначення строків набрання чинності цим Законом, введення його в дію та доручення КМУ привести свої нормативно-правові акти у відповідність із ним є юридично некоректними, оскільки реалізація норм проекту ставиться в залежність від прийняття у майбутньому підзаконних нормативно-правових актів.

Це є загрозою відносинам в сфері безпеки праці, що залишаться без належного нормативно-правового регулювання. Як наслідок, у багатьох сферах господарської діяльності виникнуть неконтрольовані конфліктні ситуації, що можуть нанести шкоду підприємствам або громадянам, унеможливить притягнення до відповідальності винних осіб, в тому числі у разі загибелі або травмування працівників, здійснення державного нагляду і громадського контролю, розслідування нещасних випадків і профзахворювань, а працівників лишить права на безпечні умови праці і соціальний захист, зокрема у разі ушкодження їх здоров'я, внаслідок нещасного випадку або профзахворювання, отримання відшкодування та належної медичної допомоги на відновлення здоров'я.

Проєктом №10147 нівелюється роль профспілок у забезпеченні дотримання прав працівників на безпечні умови праці, представництво у відносинах з роботодавцем щодо забезпечення безпеки та збереження здоров'я працівників.

При підготовці до другого читання законопроєкту №10147 робочою групою, що працювала при комітету Комітеті ВР з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, в текст законопроєкту, проголосований вами у першому читанні, були запропоновані зміни, згідно з якими представниками працівників можуть бути тільки працівники – члени профспілок, що представляють інтереси не менше 25 відсотків працівників цього роботодавця.

Таке положення законопроєкту №10147 порушує норми ратифікованої Україною конвенції МОП №135 «Про захист прав представників працівників на підприємстві та можливості, що їм надаються», Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» та національній практиці, відповідно до якої повноваження (виключна прерогатива) щодо громадського контролю за додержанням законодавства про охорону праці належить саме профспілкам.

Українські профспілки наголошують, що у випадку, якщо членів профспілок у трудовому колективі менше 25-ти відсотків, то вони взагалі позбавляються права на представництво працівників та на здійснення громадського контролю.

Це є порушенням статті 36 Конституції України, згідно з якою всі профспілки мають рівні права, статті 21 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» відповідно до якої повноваження щодо громадського контролю за додержанням законодавства про охорону праці належить саме профспілкам, та статті 244 КЗпП України, згідно з якою держава визнає професійні спілки повноважними представниками працівників і захисниками їх трудових, соціально-економічних прав та інтересів в органах державної влади та місцевого самоврядування, у відносинах з роботодавцем, а також з іншими об'єднаннями громадян.

Також обмеження права профспілок на представництво працівників не відповідає нормам ратифікованих Україною Конвенції Міжнародної організації праці № 98 про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів.

Українські профспілки вважають, що ухвалення законопроєкту №10147 перешкоджатиме вступу України до Європейського Союзу, адже низка його норм прямо суперечить стандартам МОП і вимогам європейського законодавства, та не

сприятиме поверненню працівників в Україну, що буде особливо актуально під час повоєнної відбудови.

У зв'язку з викладеним закликаємо:

1. Не підтримувати законопроєкт № 10147 у його нинішній редакції до усунення зазначених ризиків.
2. Забезпечити узгодженість позицій щодо критично спірних положень із всеукраїнськими профспілками та іншими сторонами соціального діалогу.
3. Доопрацювати законопроєкт із дотриманням міжнародних зобов'язань України, збереженням повноважень профспілок та належних гарантій безпеки і здоров'я працівників.

Якщо голос українських профспілок не буде почутий, залишаємо своє право звертатись до Президентки Європейської комісії Урсули фон дер Ляєн та юридичної служби Єврокомісії через профспілкові об'єднання Глобальний Союз IndustriALL та IndustriALL- Europe.

За дорученням 14 українських членських організацій ГС IndustriALL та IndustriALL-Europe:

Профспілка працівників атомної енергетики та промисловості України ***(Голова Матов В.О.)***
Профспілка металургів та гірників України ***(Голова Оверковський Б.М.)***
Профспілка працівників вугільної промисловості України ***(Голова Зимін А.О.)***
Незалежна профспілка гірників України (***Голова Волинець М.Я.)***
Профспілка працівників енергетики та електротехнічної промисловості України (***Голова Давиденко О.П****.)*
Профспілка працівників нафтогазової промисловості України ***(Голова Дмитришин В.І.)***
Профспілка працівників хімічної та нафтохімічної промисловості України ***(Голова Мицько М.В.)***
Профспілка працівників авіабудування та машинобудування України ***(Голова Жугаєвич Я.В.)***
Профспілка працівників оборонної промисловості України ***(Голова Губайдуллін Ф.Ф.)***
Профспілка працівників радіоелектроніки та машинобудування України ***(Голова Ольховець Г.А.)***
Профспілка автомобільного та сільськогосподарського машинобудування України (***Голова Дудник В.О.)***
Профспілка працівників машинобудування та металообробки ***(Голова Ейсмонт Є.А.)***
Профспілка машинобудівників та приладобудівників України ***(Голова Ларін Д.А.)***
Профспілка працівників суднобудування ***(Голова Потапко О.П.)***

З повагою

Голова Атомпрофспілки,
член Виконкому ГС IndustriALI
IndustriALL-Europe **Валерій МАТОВ**